

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Syntagma Iuris || Vniversi, Atqve Legvm || Pene Omnivm
Gentivm, Et || Rervm Pvblicarvm Præcipvarvm,||**

Grégoire, Pierre

Francofurti ad Mœnum, M.D.XCIX.

VD16 VD16 G 2999

1 De concubinis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-97739](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-97739)

aliud matrimonium: quippe quod receptum sit, expresse donan-
tem hoc posse prohibere, permittendo expresse, vel tacite, vxori
vel viro, cui relinquatur ad alias peruenire nuptias, vt eo modo etiam
si nubant, propria habeant, Bald. in l. 1. de sec. nupt. C. & in l. si
l. um quem habentem fam. erc. glo. in §. duo igitur, cir. prin. ip. titu.
34 in ver. sine vir. de nupt. in aub. ¶ Sicut ¶ & filii quoque, quibus per
secundas nuptias aueruntur hoc privilegium, Angel. in l. non est, P. ad
Terrul. Angel. in §. 1. de non elig. secun. nub. in aub. Angel. in l. mater,
C. ad Terrul. vt virtumque notat, & disputat Franciscus Cremen-
sis, sing. 74. & Ludouicus Romanus, sing. 250. & consil. 219. quod in-
cipit, in Christi nomine ex themate consulationis promissis. volenti e-
nim non facit iniuria, vel dolus, l. cum donationib. de transact. C. l. 1. §.
vsque adeo, de iniur. in P. l. scienti, de reg. iur. Diximus autem has pœ-
nas priores deferendorum lucrorum, vel potissimum introdu-
ctas: quod prior matrimonium conferretur reliquæ hæc vxori, vt cura
esset illi diligentior liberorum. Atque res subiecta restitutioni,
contentionibus suis, in quorum gratiam inducta est, firma reman-
et, l. quoties, C. de fidei commissis. ¶ Contendit ¶ tamen Ludouicus
35 Romanus, singul. 250. virum non posse remittere pœnas mulieri
transenti ad secundas nuptias intra annum luctus: quia nubat
ita contra bonos mores, vt constat ex l. 1. de secund. nupt. C. dum ad

morum correctionem illam legem pertinere traditur: & quæ con-
tra mores bonos sunt, testamento cauere nequeant, l. turpia, & l. si
quis inquilinus, §. fin. de legat. 1. Cuius tamen opinio vera est apud
illos, inter quos pœna nubentis intra annum luctus retinetur:
non autem inter nos Gallos, quibus, vt supra dictum est, placuit
cum iure pontificio remitti. ¶ Et ¶ si honestius ducamus, si fieri
per continentiam possit, annum luctus innuptam transigere. ¶ In
pœnis ¶ porro l. hac edit. ali. de sec. nupt. nulla recepta est remissio. 57
Sed hic singulare annexendum est de antiphrasis, seu adiancamen-
to, seu incremento dotis, quæ mulier superuivens marito lucra-
tur, & de dote, quam mutuo in totum vel pro parte lucratur su-
peruivens vxori, ex statuto vel consuetudine locorum, vt Tolofæ:
quod eadem lucra debent seruari solis liberis eius matrimonii,
reperitis nuptiis, nec communicari liberis secundi, facit l. femi-
ne, in princ. & aub. vxore, de secund. nupt. C. §. Gregoriana, vers. per-
speximus, de non elig. sec. nub. in aub. vt notat Baldus, ad aub. vxore,
de secund. nupt. & authent. ex testamento, & in l. generaliter, §. il-
lud eo. Butrigarius, ita consuluit, Franciscus Cremenis, sing. quæst.
172. qui Baldi sententiam, in l. fin. in fin. de bon. mater. quæ videba-
tur contraria, conciliat, vt locum habeat in usufructu,
non in proprietate, quam restituere
cogitur.

DE PERSONIS EXTRA LEGITIMAM CONIUNCTIONEM NATIS, ET NOMINATIS. LIBER X.

De Concubinis. Cap. 1.

- 1 Concubinatus habet umbram & similitudinem matrimonii.
- 2 Pellex est concubina cum vxore, & sine ea.
- 3 Pellex Gellio, concubina cum vxore.
- 4 Concubina Ethiois autiquis vxorato prohibita, permissa cal-
bibus, iure Pandectarum.
- 5 Concubina digna non erat nomine vel honestate matrisfamil. sed
vitiis.
- 6 Consuetudo habita cum muliere libera, presumptionem facit nu-
ptiarum.
- 7 Concubina que apud Hebræos.
- 8 פלגשחזק pilegesch, seu concubina Rabbini, vxor sine solemnitate
ducta, cuius filii patri non succedebant, nisi in numeribus.
- 9 Concubina ab vxore, ritibus non affectione differebat.
- 10 Concubinas singulas singulis administratoribus prouinciarum, si
vxores non haberent, permittit Alexander Imper.
- 11 Concubinarum intemperatus numerus ante Euangelium usurpa-
tus cum vxoribus.
Commodus habuit 300. In Palmaria quisque que vult. Salomoni
fuerunt 700. & 300. Valdomero regi Mesconitarum, 800.
- 12 Concubinas vnum, vel plures Lituana mulieres pro facultatibus
mariti habebant.
- 13 Concubinam vnum vxori proximum viri permittit lex Solonis,
impotente viro.
- 14 Concubinatus Athenis Demetrio prohibitus.
- 15 Concubinatus iure civili Christiano prohibitus.
- 16 Concubinatus prohibitus iure Pontificio, & omnis coitus extra nu-
ptias: multo magis & clericis.

Egitima ¶ explicata nuptiarum tractatione, incidimus in concubinatum, vbi similitudo quædam & umbra matrimonii apparet: de quo quædam diximus, dum de ritibus Romanorum circa nuptias, & de triplici specie vxorum egimus superior. lib. cap. 5. explicantes concubinam vxorem esse, quæ vna habebatur. Si quidem solus concubitus proles causa, nulla nuptiarum interueniente solemnitate, interueniebat. ¶ Referam ¶ hæc de re Pauli Iurific. verbal. l. Marcius. 1. 4. de verb. sign. lib. 50. P. quæ ita se habent: Marcius scribit libro Memorabilium pellicem apud antiquos eam habitam, quæ cum vxore non esset, cum aliquo tamen vivebat, eamque nunc vero nomine amicam paulo honestiore concubinam appellari. Caius Flaccus in libro de iure Papiriano scribit, pellicem nunc vulgo vocari, quæ cum eo, cui vxor sit, corpus miscet: quosdam eam, quæ vxoris loco sine nuptiis in domo sit, quam Greci παλλακή vocant, Laurentius Valla, lib. 6. elegant. c. 48. vtrique sententiæ subscribit, &

verum esse pellicem, seu melius pellicem esse eius, qui vxorem habet, & eius qui non habet, quod firmat ex cælis. ¶ Gellius ¶ No. 4. cap. 3. tradit pellicem concubinam appellatam, probrosamque habitam, quæ vincula consuetudinis esset cum eo, in cuius manu mancipioque alia matrimonii causa foret: quod antiquissima lege ostenditur, quam Numæ regis fuisse accepimus. Pellex adem Iunonis non tangit, sitangit, Junoni crinibus dimissis agnum faminam cedit. ¶ Quibus ¶ verbis improbat concubinatus cum eo, qui vxorem haberet, etiam iure præco ostenditur, veluti adulterinus: Sicut & iure Codicis repetita est, post multa secula, huius prohibitio, l. 1. de concubin. C. Cum tamen concubinatus cum cælibe permissus fuisset, & extra pœnam iure Pandectarum, l. in concubinatu, de concubi. P. ob vitanda adulteria aliorum, & plurium feor-
tationes, malo hoc tolerato, vt maius pelleretur. ¶ Non ¶ tamen per omnia probato: quando & imminuta honestas eius mulieris esset, quæ se in concubinatum dedisset: ea enim, nisi liberta esset patroni concubina, vt matrisfamilie honestatem non habebat, l. stuprum intelligitur, de rit. nupt. 1. Permissus quidem in libertinis & vilibus petionis proculdubio concubinatus, dummodo sine stupro esset, hoc est, dummodo concubina non fuisset in concubinatu alias patris vel filii, vel consanguineæ persone, l. 1. & 2. de concub. P. De ingenua honestiore aliquando dubitatum, l. 3. eod. Attamen & Aurelianus Imperator eam posse quoque haberi decreuit, vt auctor Flavius Vopiscus, in Aurel. & idem Iustinianus, leg. si qua illustri, l. 5. §. final. ad Orficia. ¶ Placuit ¶ tamen Modestino, in l. in libera. 2. 4. de rit. nupt. lib. 23. P. iit. 2. facit l. si vicinis, de nupt. C. cum distinctione l. in concubinatu. §. 1. de concubin. in P. in libertæ mulieris consuetudine non concubinatum, sed nuptias intelligendas, si non corpore quæstum fecerit. ¶ Et ¶ apud Hebræos quoque interdum concubinæ dicitur, ancillæ concumbentes: interdum & illæ vxores, quæ præter legitimas ritus, & consuetas solemnitates coniungebantur. Quod & usurpatum nationibus reliquis, aliquot exemplis ostendemus. ¶ Rabbini ¶ itaque dicunt in sacris eloquiis, פלגשחזק pilegesch, seu concubinam eam esse, vxorē concubitus gratia absque קריירה רבהבה chetuba ve kiduffim, id est scripto vel annali subarratione ductam, cuius filii non succedebant patri in hereditatem, sed datis muneribus ablegabatur. Ita Agar Ancilla dicitur vxor Abraham, Gen. 16. Cethura quoque vxor eiusdē mortua legitima Sara, Gen. 25. Veniant autem postea concubinæ, dum dicitur, Gen. eod. quod Abraham omnia quæ possidebat, dedit Isaac filio ex vxore legitima, scilicet Sara, filiis autem concubinatum largitus est munera. Sic iunctæ seruntur coniugis ancillæ, Gen. 30. Iacobo Balas, & Zelpha, cum tamen vxores legitimæ essent illi Lya & Rachel. Istæque concubinæ erant subditæ in do-

mo matrifia. vt obseruauit D. Aug. *lib. 1. q. sup. Gen. q. 90.* Et ita concubina omnis inter vxores erat, sed non ois vxor concubina erat: Neq; eadem iura vtriusque, nec erat filius ancillae. q̄ in vxore legitimam habere non licebat Iudaeis, vt auctor Iosephus, *li. 4. Antiq. heres cum filio libera, Gen. 21. ad Gal. 4.* Et apud Vlpianū, *li. si vxor non fuerit, ad l. Julia. de adult. in P.* omnis Accursus & sequacium illius nugis, non iusta vxor mihi dicta videtur concubina: is namque com dixisset, non posse quempiam accusare concubinā suam de adulterio, iure mariti, sed iure extranei, subiicit statim: Plane siue vxor fuerit iusta, siue non iusta, accusationem vir instituire potest. Atque hunc esse germanum Vlpiani sensum constat ex versiculo Homero, *Iliad. 9.* per illum adducto,

ἢ ἄλλοι φίλοι ἀλλ' ἄγε μάρτυροι ἐπιθρόων Ἀτρεΐδου, id est,
Non solum diligunt vxores inter mortales Arida.

In quo versiculo perpendendum est, loqui Achillem de Briseide, quam se tanquam vxorem diligere ait: respondetque legatis ab Agamemnone, ceterisque Græcis missis, cum tamen eandem non in vxorem, sed in concubinam haberet. Fuitque ob eam ab Agamemnone ereptam, implacabile odium inter hos, vt Agamemnoni postmodum subesse recusauerit, nec is pugnare vellet contra Troianos, donec Patrocli nece nuntiata, ad vindicandum eandem stimularus est. ¶ Proinde ꝑ concubina affectione & dilectione parum, aut nihil, a iusta vxore differebat, sed vinculo illo solemnī & indissolubili vineta, vt vxor legitima, non erat: fiebatque ex sola animi destinatione, *l. 4. de concubin. in P.* si indubitato affectu in vna eademque domo cohabitarent, § *consideremus, ibi talib. enim solis, de trien. Et sem. in ausib.* ¶ Scribit ꝑ Iulius Capitolinus, in *Alexand.* Alexandrum Cæsarem magistratibus: quibus committebat provincias exemplo veterum, si vxores non haberent, singulas concubinas concessisse: quod sine his esse non possent.

- 11 ¶ Antequam ꝑ illucesceret Evangelica veritas, apud omnes ferre nationes concubinatus erat frequentissimus, prolis habendæ vel libidinis explendæ causa, atque vsque ad populum Deo peculiare abusu regum & procerum serpsit: & cum vxoribus quoq; concubinas habuerunt, neque solum singulas, verum vsque adeo numerosas, vt promonstro sit hanc vsurpatam ineffrem licentiam audire. Per hæc cariores concubinas, quib. abundabant, in thesauris habebat, teste Trebellio Pollione, in *Valeriano patre.* Commodus Antoninus Imperator, *Æl. Lampr. in Commodo Antonin.* qui noctu popinas scetabatur, sibi conciliuit trecentas concubinas, quas ex matronarum meretricumque delectu, formæ ad speculam, delegerat. In insula Palmaria noui obis, licet vnicique portenti, postquam vnam duxerit vxorem, habere pellices quotque voluerit: sed nupta adulterio comprehensa, venditur a marito, primario tamē principi, a quo licet mulieris propinquas eam redimere, *Per. Martyr. lib. noui orb. de insul. nuper inuentis.* Fuerunt Salomoni quasi reginæ septingentæ, vt concubinarum trecentæ, *3. Regum cap. 11.* Apud Saracenos, seu Agarenos, vxores esse mercede conductas testatur Ammianus Marcellinus, *lib. 14.* Scribit Sigisvundus Liber Baro, in *comment. rerum Moscovit.* Valdomierum regem vel ducem magnam Moscouiæ seu Ruthenorum, habuisse vxores plures, & trecentas concubinas in Alcastro, & alias trecentas in Belgrad, & ducentas in Berestouuo.
- 12 ¶ Sed ꝑ mulieres aliquando alicubi concubinos habuerunt, vt alicubi viri concubinas: sicut refert Aeneas Syluius, in *comment. de dict. Et fact. Alphons. 8.* apud Lituanos regionis Mauritaniae iuris Boemici olim, nunc Polonici, vel Sarmatici, mulieres nobiles nuptas, more patrio, vnum pluresve concubinos pro viri facultate nutrire consueuisse, qui marito negligente, onera matrimonii subeant. ¶ Meminit ꝑ Plutarchus in *Solone*, cuiusdam legis ridiculæ Solouis, qui permittebat vxori, si eius vir minus ad rem veneram esset idoneus, mariti propinquos admittere. id tamen probatum fuisse illi, vt non cum omnibus coiret, sed ex mariti necessariis vnum sibi deligeret, ne alienum esset quod nasceretur.
- 14 ¶ Castiorem ꝑ vitam Athenienses exercuisse exemplo vno adduci q̄s possent: Nā Athenis Areopagita, cum Demetrius Demetrii Phalerei, luxuriosus vitam ageret, & Aristagoram Corinthiam amicam domi possideret, vt melius & honestius viueret, imperarunt, vt ait Athenæus, *lib. 4. cap. 20.* ¶ Inter ꝑ Christianos tandem hoc genus concubinatus illicitum habitū est, & prohibitum, cum iure nouissimo ciuili, quia castitatem amplexæ sunt eius leges, § *si. l. d. quib. mod. nat. eff. sui. Et § sancimus. de lenozib. in auth. & consuetudinem cum honesta muliere, velut nuptias habent, d. l. in liber. a. de rit. nupt. in P.* vel vt stuprum & fornicationem illicitam

pleant, *l. si ea quas tibi, ad l. Jul. de adult. C. ¶ Tum ꝑ preculdubio iure pontificio, omnis concubinatus & coitus extra nuptias improbatu est, & punitus. c. nemo si blandiatur, 32. q. 4. can. de consanguinitate. 35. q. 3. c. 1. 30. q. 5. glof. in c. illud. de presum. apud Gregor. Et in cap. ex parte. de rest. spol. i. i. consensu in vxorem accipiendi probetur, vel in confello sit. Et proinde nemo dubitabit, multo magis concubinas prohibitas esse clericis, quibus & vxores habere legitimas, *l. eum qui, cum auth. seq. de episo. Et cler. C. tot. i. de cohab. cler. Et mul. apud Greg. interdictum est, vt diximus in impedimentis matrimonii.* Admonebo tamen hic, interdum inueniri in decretis, patrum, *can. omnib. cum seq. 34. distinct.* concubinatum permittam. Verum tamen ibi concubinatus accipitur, vt supra diximus, pro vxore, quæ consensu in maritum, & ita matrimonium contraxit: sed quæ ecclesiasticis precibus & sanctis ceremoniis non fuit initiatum, & ita clandestine factum, quod pertinet ad ecclesiam, quia apud eam non constat fuisse contractum, pro non contracto habetur: cum vere tamen contractum sit, *c. cum in habitu. de clandest. desponsat.* Et sic concubinatus approbatus matrimonium est. Non immorabor autem in recensenda prohibitione diuina, que cum iure Christiano in aperto est, in mandato illo, *Non machaberis*, de quo in c. sequenti.*

De Meretricibus. Cap. 2.

- 1 Meretrix vnde dicta.
- 2 Πόρνη & πόρνη.
- 3 Meretrix quoque dicitur.
- 4 Meretrix presumitur, mulier diuersas ades frequentans.
- 5 Meretricis alia nota, mulierem solam aliquo iure.
- 6 Meretricis alia nota, scholasticum in eius domum noctu & interdum sepe ingredi, & solam alloqui.
- 7 Scholastici frequentantes mulieres, faciunt eas presumi meretricis. Vnde a cui habitatio relicta, non potest scholasticum hospitium sine nota recipere.
- 8 Meretrix presumitur in caupona ministrans.
- 9 Meretrix vere presumitur, quæ in lupanari residet.
- 10 Lupanaria olim permittunt, & in prædiis honestorum virorum.
- 11 C. Caligula lupanaria in palatio posuit, & veltigal accepit.
- 12 Meretricis publicas permittit Solon.
- 13 Messalina lupanar & luxuria.
- 14 Lupanaria quare olim tuerentur antiqui.
- 15 Scortationes omni iure prohibita fuerunt.
- 16 Meretricem appellans lenius, quam si virginem appellasset, puniatur.
- 17 Meretricis Constantinus tormentis subiicit, & donatis priuat, & posse renouari a donante, vel proximis eius. Donata meretricibus renouabilia, & num. 10.
- 18 Emens a vendente, vt det scorto scienter, tunc non est, nec suscipit.
- 19 pro Luxurioso pecuniam vt scorto largiatur accipiente, si deissor accedens, non obligat sibi luxuriosum.
- 21 Meretrix filius ex hereditate a patre potest.
- 22 Meretricum negotiatio corporis, contra naturam.
- 23 Meretricis apud Persas infamissima. Donationes in concubinam valebant. Meretricem collo nudam de ferre, pro pœna capitali Persis.
- 24 Lenones capitali pœna puniunt.
- 25 Leno priuatur possessione earum, quas prostituit.
- 26 Meretricem Iuliam filiam Octauianus relegauit in Insulam.
- 27 Meretricum & lenonum veltigal exigi a Senero, & a Boemis prohibitum.
- 28 Meretricibus ius ademtum acceptandi legata & hereditates a Domitiano.
- 29 Meretricem filiam sepeliri in suo sepulchro noluit Octavianus.
- 30 Meretricis vndis submergi iussit Periander.
- 31 Meretricis in Palmaria morte puniuntur: in Cis nulla: a Scipione castris expulsa: ab Atheniensibus infamia damnata.
- 32 Scortator Athenis non administrat Rempub.
- 33 Lupanaria Bizantii a Iustiano sublata. Meretricum penitentium seu respicientium monasterium institutum a Iustiano Bizantii.
- 34 Stuprum filia seuerè a patre vindicatum.
- 35 Scortationis iuris diuini prohibitiones.
- 36 Meretrix pro simplici fornicatione, mœcha pro adultera.
- 37 Meretricis & lenones ab honestis locis & vicinis expelli possunt, & debent.